

Tisková zpráva

EVROPSKÁ ŠKOLNÍ STUDIE O ALKOHOLU A JINÝCH DROGÁCH (ESPAD): 30 LET

Generace „v hluboké transformaci“: nejnovější zpráva ESPAD volá po opatřeních v oblasti prevence, duševního zdraví a digitálních rizik

(21.10.2025, LISABON) Výsledky **Evropské školní studie o alkoholu a jiných drogách (ESPAD) z roku 2024** byly dnes zveřejněny v rozsáhlé nové [zprávě](#) analyzující chování dospívajících v celé Evropě v oblasti užívání návykových látek. Zpráva, která rozšiřuje klíčová zjištění zveřejněná v květnu 2025, zobrazuje dospívající generaci „v hluboké transformaci“.

Pití alkoholu, kouření a užívání konopí u dospívajících nadále klesá, ale na vzestupu jsou nová behaviorální a zdravotní rizika. Zpráva upozorňuje na nárůst míry užívání elektronických cigaret, užívání psychoaktivních léků bez lékařského předpisu a prudký nárůst užívání sociálních sítí, online her a hazardních her mezi dospívajícími. Tyto trendy jsou výraznější u dívek, kde se zdá, že dlouhodobé genderové rozdíly v užívání návykových látek se zmenšují, nebo dokonce obracejí.

Zpráva uvádí: „Přestože je pokračující pokles užívání tradičních návykových látek vítán, je zřejmé, že to nemusí nutně znamenat pokles rizika. Prolínání užívání psychoaktivních látek a rizikového užívání digitálních technologií skutečně představuje novou a komplexní výzvu pro veřejné zdraví.“

Studie, provedená ve spolupráci s **Agenturou Evropské unie pro drogy (EUDA)** a koordinovaná **Národní výzkumnou radou Itálie (CNR)**, vychází z průzkumu z roku 2024, který proběhl ve 37 evropských zemích, včetně 25 členských států EU ⁽¹⁾. Jde o osmou vlnu sběru dat, která v rámci projektu **ESPAD** proběhla od roku 1995, a první po pandemii COVID-19. Do této nejnovější vlny průzkumu se zapojilo celkem **113 882 studentů** (ve věku 15–16 let), kteří odpověděli na anonymní dotazník. Letošní zpráva připomíná **30 let** monitoringu rizikového chování dospívajících v celé Evropě.

Mezi novými výzvami pro politiku a praxi zpráva zdůrazňuje tři strategické priority.

- **Rozšíření prevence založené na důkazech** – Pro řešení celého spektra rizikového chování dnešní mládeže jsou zapotřebí širší přístupy k prevenci založené na důkazech. Zavedení Evropského preventivního kurikula (EUPC) agentury EUDA – vzdělávacího programu široce přijímaného odborníky na prevenci – je pozitivním krokem vpřed, stejně jako databáze agentury Xchange s evaluovanými preventivními programy.
- **Důraz na duševní zdraví a pohodu** – Nová rizika vyžadují větší zaměření na duševní zdraví a wellbeing ve školách a komunitách. S ohledem na nárůst rizik u dospívajících dívek jsou zapotřebí genderově specifické přístupy k podpoře zdraví.
- **Zaměření na digitální prostředí** – Je zapotřebí rychlé reakce v oblasti intervencí, které omezí vystavení mladých lidí digitálním rizikům v raném věku. Patří mezi ně řešení potenciálních škodlivých účinků online her (např. návykový design) nebo zamezení přístupu nezletilých k online hazardním hrám (např. silnější digitální identita a ověření věku).

Zpráva na závěr zdůrazňuje potřebu lépe porozumět a reagovat na složité a dynamické změny, které formují životy mladých lidí, a podporu důvěry prostřednictvím multisektorových a flexibilních intervencí. „Pouze prostřednictvím takové systémové perspektivy lze riziko proměnit v odolnost, a vytvořit tak prostředí, která podporují rozvoj zdravější a uvědomělejší mládeže.“

Průběžný monitoring situace v rámci projektu ESPAD hraje zásadní roli v prohlubování chápání rizikového chování dospívajících a v poskytování spolehlivých a srovnatelných důkazů v čase a napříč zeměmi, které by mohly být podkladem pro tvorbu politik. **Zpráva ESPAD za rok 2024¹**, která byla dnes zveřejněna, nabízí jedinečné poznatky, které mohou být vodítkem pro prevenci a tvorbu politik.

(¹) <https://www.espad.org/espad-report-2024>

Pro zajištění široké přístupnosti je tato zpráva doplněna řadou dalších nástrojů:

Úplný soubor dat, na nichž je tato zpráva založena, včetně všech standardních tabulek, je k dispozici online (<https://www.espad.org>). Všechny tabulky si lze stáhnout ve formátu Excel a použít k další analýze.

Souhrn výsledků průzkumu byl zveřejněn v květnu 2025 a je k dispozici ve 25 jazycích. Viz tiskovou zprávu: https://www.euda.europa.eu/news/2025/new-espad-survey-results_en.

ESPAD portál (<https://data.espad.org>) navíc nabízí otevřený přístup k 30 letům dat o užívání návykových látek a dalších formách rizikového chování, což umožňuje výzkumníkům, tvůrcům politik a veřejnosti zkoumat trendy a provádět srovnávací analýzy napříč zeměmi.

O průzkumu

Zjištění studie **ESPAD** 2024 se týkají zkušeností studentů s různými návykovými látkami, včetně tabáku, alkoholu, nelegálních drog, těkavých látek, psychoaktivních léků a nových psychoaktivních látek (NPS), i postojů dospívajících k nim. Zahrnuje také užívání sociálních sítí, hraní digitálních her a hazardních her. V důsledku pandemie COVID-19 a uprostřed probíhajících konfliktů v Evropě a na Blízkém východě se průzkum **ESPAD** také více zaměřuje na duševní zdraví dospívajících. Tato vlna studie se nově zaměřila na duševní pohodu a preventivní aktivity, přičemž uznává rostoucí význam těchto faktorů při formování zdravotně rizikového chování dospívajících.

Překlad do češtiny

Tiskovou zprávu z anglického originálu do češtiny se souhlasem EUDA přeložilo a v ČR zveřejnilo Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti (NMS; <https://www.drogy-info.cz>), které je pracovištěm působícím v rámci Úřadu vlády České republiky. Otázky v češtině může zodpovědět vedoucí NMS a hlavní koordinátorka české části studie ESPAD, Mgr. Pavla Chomynová, Ph.D.

Evropská školní studie o alkoholu a jiných drogách (ESPAD) představuje síť nezávislých výzkumných týmů ve více než 40 evropských zemích a největší mezinárodně propojený výzkumný projekt přímo zaměřený na užívání návykových látek a další formy rizikového chování u dospívajících. Koordinuje jej italský tým ESPAD v Ústavu klinické fyziologie – italské Národní výzkumné rady (CNR-IFC).

Agentura Evropské unie pro drogy (EUDA) je vaším zdrojem odborných informací o drogách v Evropě. Přípravujeme a sdílíme nezávislá, vědecky ověřená fakta, varování a doporučení. Spolupracujeme s našimi partnery na zlepšení připravenosti EU v oblasti drog.